

HASUDER ADINA 13-17 ARALIK 2012 TARİHLERİ ARASINDA VAN VE ERCİŞ'DE BULUNDUĞUM SIRADAKİ İZLENİMLERİM

14.Aralık 2011 tarihinde Van Kriz Koordinasyon Merkezine gidip girişimi yaptım. Sağlık Müdürlüğü'ne geldim ve Bulaşıcı Hastalıklar Şubesi Müdürü Ercan Bozboğa ile tanıştım. Yine Sağlık Müdürlüğün ASM ve TSM şubesi, Çevre Sağlığı Şubesi ile görüştüm. Konya Selçuklu TSM Hekimi Dr. Turgut TAVMAN mobil ekip aşı sorumlusu olarak görev yapıyor. Mobil ekipler hergün aşılarını alıp Çadırkent Sağlık Birimleri başta olmak üzere görev yerlerine gidip aşı, gebe ve bebek izlemlerini yaptıktan sonra akşam mesai bitiminde günlük çalışma formlarını teslim ediyorlar. Şube çalışanları aynı zamanda ASM lerden günlük ve ay sonunda aylık aşı bildirimlerini alıyorlar. Muş İl Sağlık Müdürlüğü 2 doktor 2 sağlık memuru ile şubeye destek veriyor.

Öğleden sonra Halk Sağlığı Laboratuvarını Ziyaret ettim. Çalışmalarla ilgili bilgi aldım. Ortalama günde 50 su numunesi geliyor ve bakteriyolojik analiz yapıyorlar. Numunelerde hiç E.coli ürememiş. Aralık ayı boyunca 5 gaita numunesi gelmiş. Patojen bakteri üremesi olmamış.

Bulaşıcı Hastalıklar Şubesinin Akşam gün değerlendirme toplantısına katıldım. İl genelinde 76 ASM var hepsi aktif durumda, 4 ASM binasında hasar varmış ancak konteynirlarda hizmet veriyorlar. Sağlık Bakanlığı 30000 grip aşısı göndermiş, gezici ekipler ve ASM ler rutin aşılardan yanı sıra bütün vatandaşlara grip aşısı da yapıyorlar. Van bölge Eğitim Araştırma Hastanesi girişine aşı standı kurulmuş ve isteyenlere grip ve pnömokok aşısı yapılıyor.

15 Aralık Perşembe günü Sağlık Müdürlüğünden bir ekiple birlikte ASM ve TSM ziyaretlerine katıldım. İl merkezindeki 8 ASM ve 1 TSM yi ziyaret ettim. Merkez 10 nolu ASM bina bahçesindeki çadırda hizmet veriyor. Buzdolabı binanın içinde düzgün çalışıyor. 18 ve 20 nolu ASM'lerin binası hasarlı yarısı kullanılmıyor. 1 poliklinik çalışıyor. Diğer ASM ler kendi binalarında hizmet veriyor. ASM'lerde çoğunlukla 1-2 doktor ve 1-2 aile sağlığı elemanı birer hafta dönüşümlü olarak çalışıyorlar. O gün çalışan doktor gelen tüm hastalara bakıyor ve tek poliklinik defterine kaydediyor. Personelin çoğunluğunun konutlarının hasarlı olduğu ya da girmeye korktukları için ailelerini il dışına gönderdikleri ve kendilerinin de kalma yeri sıkıntısı olduğu için bu şekilde çalıştıklarını ifade ediyorlar. Bütün ASM'lerde aşı dolapları soğuk zincire uygun çalışıyor. Yeterli aşı stokları var. Aşı gereksinimleri Sağlık Müdürlüğü Bulaşıcı Hastalıklar Şubesi Tarafından karşılanıyor. Aşı ve Gebe izlem bildirimlerini ASM bazında yapıyorlar.

Her Aile Hekiminden ortalama 200 kişi kaydını sildirip il dışına gitmiş. Ancak geçici ya da kalıcı olarak il dışına giden kişi sayısının bunun çok üstünde olduğu söyleniyor. Bir Aile Sağlığı Elemanı "izlediğim 60 civarında gebem vardı. Bunların 10'una ulaşabildim. Diğerleri yok. Doğumu yaklaşan gebeler çadır şartlarında doğuramamak için il dışına bir yakınının yanına gidiyorlar" diye söylüyor. İl merkezindeki çadırkentlerde 13500 kişi kalıyor. Buralarda gezici ekipler ya da çadırkent sağlık ekipleri tarafından aşılama gebe ve bebek izlemleri yapılıyor. Ancak yapılan bu işlemler kişilerin kayıtlı oldukları aile hekimleri tarafından kaydedilmiyor.

16. Aralık Cuma günü Çevre Sağlığı şubesi ekipleri ile İl merkezindeki 7 çadırkenti dolaştım. Merkez Çadırkentler koordinatörü Mehmet HAMCAN ile görüştim. 8 çadırkentte 2243 çadır ve 13349 kişi bulunuyor.

ÇADIRKENT ADI	ÇADIR SAYISI	BARINAN KİŞİ SAYISI	SAĞLIK ÇADIRI	ÇAMAŞIR HANE	TUVALET SAYISI	DUŞ SAYISI	SU
Mimarsinan çadırkent	442	3520	Var	Var yetersiz	50	6	Şebeke Yetersiz
75.yıl	151	910	Var	Var	18	12	Şebeke
Vanspor çadırkent	214	1270	Var	Yeni kuruluyor	24	16	Şebeke
Etbalık çadırkent	211	1194	Var	Var	22	14	Şebeke ve artezyen
DSİ çadırkent	78	544	gezici	var	10	Kurum içinde	DSİ kuyu suyu
Kızılay Mevlana evleri	218 mevlanaevi, 8 çadır	1510	var	var	42	21	Şebeke ve yer altı kuyu suyu
Mehmetcik Çadırkent	355	1823	var	var	60		Şebeke
Seyrantepe Çadırkent	504	2345	var	var	36	36	şebeke

Etbalık Çadırkent tuvaletlerinin atıksu boruları tıkanıdığı için dışarıda atıksu göllenmesi oluşmuş. Belediye logar birimi ile görüştim ve bir vidanjör göndermelerini sağladım. Mehmetcik Çadırkentte lavabolardan su az akıyor. Şebekede arıza olduğu ve yetkililerle görüşüldüğü ifade edildi. Mimarsinan çadırkentte şebeke suyu az ve tazyiksiz akıyor. Dağıtılan hazır sular da yetersizlik olduğu konusunda şikayetler var. Çadırkent sorumlusu yedek depo ve hidrofor talebinde bulduklarını söyledi.

Gezilen çadırkentlerde içme suyu bakiye klor ölçümleri yapıldı ve bakteriyolojik analiz için numune alındı. Çadırkentlerin tuvalet banyo ve ortak kullanım alanlarında şebeke suyu bağlanmış durumda. Bazılarında ek olarak sondaj suyu verilmiş. Ancak genel olarak çadırkentlerde duş ve tuvalet sayılarında yetersizlik var. 5 çadırkentte çamaşırhane var. 3 çadırkentte yetersiz ancak hergün ilaveler yapılıyor. Tüm çadırkentlerde sağlık hizmeti sabit ya da gezici ekiplerle veriliyor. Tüm çadırkentlerde 3 öğün yemek veriliyor. Yemekler 2 aşevinde pişiyor ve mobil araçlarla taşınarak çadırkentlerde dağıtım yapılıyor.

Çalışanların sağlığı:

İl genelinde çalışan sağlık personeli hem depremzede olduklarını hem çalışmak durumunda olduklarını buna karşın özellikle barınma sorunu yaşadıklarını ifade ediyorlar. Aile hekimleri dönüşümlü olarak çalışmalarını bir nedeninin barınma sorunu olduğunu ifade ediyorlar. İlde

yaşayan kişi sayısı ve aile hekimlerinin nüfusları belli değil. Bu sorunun 2012 başına kadar çözüme kavuşturulması, aile hekimlerinin ve diğer sağlık çalışanlarının barınma sorununun acilen çözülmesi ve Aile Hekimlerinin tam gün çalışma düzenine geçip nüfuslarını güncellemeleri ve gerek evlerinden gerekse ilden ayrılmış olan kişilerin birçoğunun Mart-Nisan aylarında geri döneceği varsayımına göre planlama yapılması uygun olacaktır.

Kriz yönetim koordinatörlüğünü yürüten Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü 16 Aralık 2011 itibariyle yönetimi Van İl Sağlık Müdürlüğü'ne devretmiştir.

17 Aralık Cumartesi Günü Çevre sağlığı şubesinin ekipleri ile Erciş'e gittim. Erciş'te Kızılay Çadırkentler koordinasyon birimi ile 4 çadırkenti ziyaret ettim. Yaklaşık 5000 kişi çadırkentlerde yaşıyor. Bir adet mutfak var buradan günlük toplam 78.000 kişilik yemek pişiriliyor ve dağıtım yapılıyor. (Çadırkentlerde yaşayan 5000 kişiye günde 3 öğün, evlerin yakınında kurulan çadırlarda kalanlarla evlerinde kalanlara günde 2 öğün yemek dağıtımı yapılıyor).

Çadırkentlere su götürmek amacıyla döşenen su şebekelerinin donması nedeniyle içme ve kullanma suyu sıkıntısı yoğun olarak yaşanıyor. Acil çözüm bulunmazsa su yetersizliğinden kaynaklanan salgınlar meydana gelebilir.

Dr. Ali CEYLAN
D.Ü. Tıp Fakültesi Halk Sağlığı AD

SONUÇ:

1. Van iline sağlık müdürlüğü çalışanlarını desteklemek üzere başka illerden sağlık müdürlüğü çalışanları görevlendirilmesi devam ediyor
2. ASM'lerin çoğu açık, aktif. ASM'lerde bağışıklama hizmetleri sürdürülüyor.
3. Sulardan yeterli sayıda numune alınıyor ve inceleniyor. Şimdilik suların mikrobiyolojik kalitesi uygun
4. İlde belirgin bir dışa göç var. Bununla ilgili sayısal bir veri yok. İlde nüfus tespiti yapılmalı.
5. Çadırkentlerde nispeten daha organize sağlık hizmeti sunuluyor.
6. Çadırkentlerde halen belediye hizmetleri aksıyor. Örneğin yeterli su, tuvalet temizliği, atıkların toplanmasında aksaklıklar var.
7. Sağlık çalışanlarının sağlığı, barınma sorunları var. Acilen sağlık çalışanlarına ve ailelerine uygun barınma olanağı sağlanmalı